

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการจำนองรถยนต์

สำหรับรถยนต์เป็นยานพาหนะที่มีการใช้ประโยชน์เพื่อการเดินทางและการขนถ่ายสินค้าที่มีความสำคัญมากอย่างหนึ่งในปัจจุบัน โดยรถยนต์ในประเทศไทยนั้นมีกฎหมายใช้บังคับเกี่ยวกับรถยนต์ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติรถยนต์ ร.ศ.128 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรถยนต์เรื่อยมาจำนวนหลายฉบับเพื่อให้ทันสมัยกับวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีของรถยนต์ที่ค่ายผู้ผลิตรถยนต์ได้คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ของรถยนต์ขึ้นมาอย่างต่อเนื่องรวมถึงการปรับปรุงในเรื่องค่าธรรมเนียม ค่าภาษีประจำปี รวมถึงการออกใบอนุญาตในการขับขี่รถให้แก่ประชาชน กระทั่งถึงกฎหมายฉบับที่มีการใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 และในขณะเดียวกันพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ดังกล่าวก็ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายฉบับรวมถึงปัจจุบันมี 17 ฉบับ แต่พระราชบัญญัติรถยนต์ก็เป็นเพียงกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับในการควบคุมเกี่ยวกับรถยนต์ในการจัดเก็บภาษีประจำปีและเพื่อการให้ผู้ที่ต้องการใช้รถยนต์ได้สามารถขับขี่ภายในประเทศได้ตามกฎหมายเท่านั้น เพราะตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 มาตรา 6 ได้กำหนดให้รถยนต์ที่จะนำมาใช้ในประเทศไทยจะต้องยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์กับเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกตามกฎหมายเสียก่อนจึงจะสามารถใช้ได้ แต่สถานะในทางกฎหมายของการจดทะเบียนรถยนต์ก็ยังมี ความไม่ชัดเจนในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ และสิทธิอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ เช่นสิทธิในหมายเลขทะเบียนรถยนต์ที่มีราคา สิทธิของผู้เช่ารถยนต์ในทางกฎหมายหากมีการต้องบังคับยึดทรัพย์รถยนต์ที่มีผู้เช่า รวมถึงกรณีเมื่อกฎหมายได้บัญญัติให้รถยนต์ที่จดทะเบียนแล้วเป็นทรัพย์ที่สามารถนำมาจำนองเป็นประกันหนี้ได้แต่เหมือนว่าหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำรถยนต์มาจำนองเป็นประกันหนี้นั้นไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะจึงทำให้การจำนองรถยนต์ในทางกฎหมายจำเป็นต้องนำหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปที่มีใช้บังคับอยู่มาปรับใช้บังคับโดยอนุโลม โดยตามหลักกฎหมายการจำนองดังกล่าวนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อนำมาวิเคราะห์โดยรายละเอียดแล้วจะพบถึงปัญหาในการนำมาใช้ประกอบกับพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ในเรื่องการจำนองรถยนต์มีอยู่ในหลายประการและอาจจะไม่สอดคล้องกับกรณีการจำนองรถยนต์ซึ่งเป็นสิ่งหาทรัพย์ที่มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเอาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจำนองทรัพย์สินเป็นประกันหนี้ตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และหลักเกณฑ์การจำนองตามกฎหมายในต่างประเทศมา ทำการศึกษาและเพื่อเป็นแบบอย่างในการวิเคราะห์ถึงปัญหาและพิจารณา ดังนี้

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับสถานะของทะเบียนรถยนต์ในทางกฎหมาย

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับสถานะของทะเบียนรถยนต์หรือใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ในทาง กฎหมายในปัจจุบันใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์มีสถานะเป็นเพียงเอกสารราชการที่ออกโดย กรมการขนส่งทางบก หรือสำนักงานทะเบียนขนส่งจังหวัดในแต่ละจังหวัดที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ เมื่อเจ้าของรถนำรถยนต์มาขึ้นของจดทะเบียนรถยนต์ตามกฎหมายซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 เท่านั้น ตามหลักกฎหมายของการจำนอง ททรัพย์สินเป็นประกันนั้นนั้นประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ททรัพย์สินนั้นจะต้องมีเอกสารสิทธิหรือเอกสาร แสดงกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายของทรัพย์สินที่กฎหมายกำหนดเป็นให้นำมาจำนองเป็นประกันหนี้ได้ ดังนั้น ในการวิเคราะห์ถึงปัญหาการนำรถยนต์มาจำนองเป็นประกันหนี้จะขอทำการวิเคราะห์ใน ส่วนที่เกี่ยวกับสถานะของทะเบียนรถยนต์ หรือที่เรียกว่าใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ในทาง กฎหมาย ในการนำมาจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ตามกฎหมาย ดังนี้

4.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับทะเบียนรถยนต์หรือใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์

กรณีทะเบียนรถยนต์หรือใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์เป็นเอกสารที่ออกโดยกรมการ ขนส่ง กระทรวงคมนาคม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบันทึกการจดทะเบียนเกี่ยวกับรถยนต์ เช่น หมายเลขเครื่องยนต์ หมายเลขตัวรถ ยี่ห้อรถยนต์ เป็นต้น แม้ว่าในใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์จะมี คำว่าเจ้าของ และช่องให้ใส่ชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ก็ตาม แต่ใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ก็ยังไม่ใช่เอกสาร ซึ่งเป็นหลักฐานแห่งการแสดงกรรมสิทธิ์รถยนต์เพราะตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ไม่มี มาตราใดกำหนดให้ใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์เป็นหลักฐานแห่งการแสดงกรรมสิทธิ์รถยนต์เอาไว้ ส่วนคำว่า “เจ้าของรถ” ตามบทนิยามในพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 มาตรา 4 บัญญัติว่า “เจ้าของรถ” หมายความว่ารวมถึงผู้มีรถไว้ในครอบครองด้วย” นัยความหมายตามในคำนิยาม ดังกล่าวคำว่า “เจ้าของ” จึงมีความหมายที่ค่อนข้างกว้าง เพราะนอกจากบุคคลที่มีชื่อปรากฏอยู่ใน ใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถคันที่จดทะเบียนนั้นแล้ว เจ้าของรถยัง หมายความว่ารวมถึงผู้มีรถไว้ในความครอบครองอีกด้วย ซึ่งผู้ครอบครองรถยนต์ที่เป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์แท้จริงอาจไม่มีชื่อปรากฏอยู่ในใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ว่าเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ก็ได้ แม้ว่าตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2551 มาตรา 17/1 บัญญัติว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้มีชื่อเป็นเจ้าของในทะเบียนรถยนต์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์”

แต่ก็ไม่สามารถถือเป็นที่เด็ดขาดได้ว่าผู้มีชื่อเป็นเจ้าของในทะเบียนรถยนต์จะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์นั้นเสมอไป นอกจากนี้ตามกฎหมายการซื้อขายรถยนต์ก็ไม่ได้มีกฎหมายกำหนดให้จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงทำให้การมีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ปรากฏในใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์นั้นไม่สามารถถือเอาเป็นที่ยุติได้ว่าบุคคลผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ดังกล่าวจะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์นั้นอย่างแท้จริง จึงทำให้ในปัจจุบันการตรวจสอบกรรมสิทธิ์ของเจ้าของรถยนต์ไม่สามารถตรวจสอบได้จากใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ได้เพียงอย่างเดียวเพราะความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์แท้จริงนั้นอาจจะต้องพิสูจน์จากความเป็นเจ้าของที่แท้จริงในรถยนต์ประกอบด้วย ทำให้เกิดปัญหาในกรณีที่จะนำรถยนต์มาจดทะเบียนจําเองเป็นประกันหนี้ว่าเจ้าของที่แท้จริงผู้มีอำนาจในการนำรถยนต์มาจําเองนั้นจะเป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่อย่างไร ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาจากการศึกษาพบว่าศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานสำหรับใบคู่มือจดทะเบียนรถหรือทะเบียนรถยนต์ว่าไม่ใช่เอกสารสิทธิ และไม่ใช่เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ แต่เป็นเพียงเอกสารที่กรมการขนส่งทางบกได้ออกให้กับเจ้าของรถผู้ยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์เพื่อการใช้สอยรถยนต์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมายโดยไม่ถือว่าเป็นเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในการแสดงกรรมสิทธิ์รถยนต์ ซึ่งความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์อาจมีเจ้าของมากกว่าหนึ่งคนเป็นเจ้าของร่วมในรถยนต์นั้นได้ไม่ว่าจะปรากฏชื่อเจ้าของร่วมในใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์อาจจะมีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แต่ให้บุคคลอื่นใส่ชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์แทนเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรายการทางทะเบียนรถยนต์ก็สามารถทำได้ ซึ่งความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แท้จริงในรถยนต์นั้นสามารถพิสูจน์จากตามหลักฐานความเป็นจริงเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์รถยนต์ตามกฎหมายอย่างไร เช่น ได้มาตามสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด โดยทางมรดก โดยคำสั่งศาล โดยการให้ เป็นต้น ซึ่งเพียงแคมีหลักฐานการได้กรรมสิทธิ์มาโดยชอบด้วยกฎหมายก็มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการใดๆเพื่อการจดทะเบียนการได้มาแต่อย่างใดเพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบของนิติกรรมการได้กรรมสิทธิ์รถยนต์จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ ถึงแม้ว่าตามกฎหมายจะไม่ได้กำหนดแบบนิติกรรมการได้ซึ่งกรรมสิทธิ์รถยนต์ไว้ก็ตาม และศาลฎีกาวางบรรทัดฐานเกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์รถยนต์ไม่มีแบบนิติกรรมตามกฎหมายสำหรับการจดทะเบียนรถยนต์ก็เป็นเพียงเพื่อการใช้รถยนต์และเพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บภาษีรถยนต์ประจำปีเท่านั้น การจดทะเบียนรถยนต์จึงไม่ใช่เพื่อแสดงว่าผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามรายการจดทะเบียนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่จะได้พิสูจน์ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แท้จริงในรถยนต์ได้ แต่การจดทะเบียนรถยนต์ก็ยังคงมีความสำคัญต่อการใช้รถยนต์ตามกฎหมาย หากสามารถใช้ประโยชน์ของการจดทะเบียน

รถยนต์ได้ตามวัตถุประสงค์ของระบบทะเบียนที่มีขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งทรัพย์สินในทรัพย์สินที่จดทะเบียน เพื่อคุ้มครองผู้มีชื่อในระบบทะเบียน รวมถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้รับโอนโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน¹ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งจากการศึกษาพบว่ารถยนต์มีการจดทะเบียนอย่างต่อเนื่องทุกปี ระบบการยื่นขอจดทะเบียน ต่อภาษีประจำปี ของกรมการขนส่งทางบก ก็มีความก้าวหน้าทันสมัยมากขึ้นกว่าในอดีตโดยมีระบบการจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบคอมพิวเตอร์มีความสะดวกมากขึ้นสำหรับการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับรถยนต์ที่จดทะเบียนแล้ว แต่กลับพบว่าการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับข้อมูลของรถยนต์ที่มีอยู่ไม่ได้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเพราะยังไม่มี ความชัดในทางกฎหมายเกี่ยวกับการนำระบบจดทะเบียนรถยนต์มาใช้พัฒนาให้เป็นการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์รถยนต์ตามกฎหมาย

จากการศึกษา จะเห็นว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในมาตรา 705 บัญญัติว่า “การจำนองทรัพย์สินนั้น นอกจากผู้เป็นเจ้าของในขณะนั้นแล้ว ท่านว่าใครอื่นจะจำนองหาได้ไม่” ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวเท่ากับกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ไว้ชัดเจนว่าบุคคลผู้มีสิทธิจำนอง ในการนำทรัพย์สินประเภทที่กฎหมายกำหนดให้จำนองเป็นประกันนี้ได้บุคคลนั้นจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นเท่านั้น ซึ่งการจำนองรถยนต์ก็จะต้องใช้หลักเกณฑ์เป็นอย่างเดียวกันกับการจำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวนี้ด้วย อีกทั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ระบุประเภทของสังหาริมทรัพย์ที่สามารถจำนองได้เอาไว้ใน มาตรา 703 วรรคสอง (4) โดยบัญญัติว่า “สังหาริมทรัพย์อันจะกล่าวต่อไปนี้อาจจำนองได้ดุจกัน หากว่า ได้จดทะเบียนไว้แล้วตามกฎหมาย คือ... (4) สังหาริมทรัพย์อื่นใด ๆ ซึ่งกฎหมายหากบัญญัติไว้ให้จดทะเบียนเฉพาะการ” เช่น เครื่องจักรตามพระราชบัญญัติเครื่องจักร พ.ศ.2514 มาตรา 3 ได้ให้คำนิยามคำว่า “เจ้าของ” หมายความว่า ผู้ถือกรรมสิทธิ์ และคำว่า “จดทะเบียนเครื่องจักร” หมายความว่า การจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรและหรือการจดทะเบียนนิติกรรมอื่นเกี่ยวกับเครื่องจักรในภายหลัง และมาตรา 5 ได้ระบุไว้ว่า เครื่องจักรเมื่อได้จดทะเบียนกรรมสิทธิ์แล้วให้ป็นสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ตามมาตรา 703(4) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเครื่องจักรที่จะจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ได้ เจ้าของจะเป็นผู้ดำเนินการยื่นขอจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นนายทะเบียนเครื่องจักร และเจ้าหน้าที่จะสอบถามข้อเท็จจริงพร้อมกับให้ผู้ขอจดทะเบียนส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรหรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำตามความจำเป็น เสร็จแล้วนายทะเบียนก็จะดำเนินการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์

¹ ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, (2552), *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน คำประกัน จำนอง จำนำ*, (พิมพ์ครั้งที่ 4), กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, หน้า 46-47.

เครื่องจักรให้แก่เจ้าของโดยนายทะเบียนจะออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรให้แก่เจ้าของ จึงเห็นได้ว่าการจดทะเบียนเครื่องจักรนั้นมีบทบัญญัติโดยกฎหมายชัดเจนว่าให้มีการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์และเมื่อจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักรแล้วจะมีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรอันเป็นเอกสารสำคัญในการนำไปยื่นขอจดทะเบียนจำนองเครื่องจักรเป็นประกันหนี้ได้ตามกฎหมาย

สำหรับการจดทะเบียนรถยนต์ของสหรัฐอเมริกา² คือ การที่เจ้าของรถยนต์เป็นผู้นำรถยนต์ไปจดทะเบียนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแลยานพาหนะประเภทรถยนต์ซึ่งได้แก่ กรมยานยนต์ (Department of Motor Vehicle) หรือ DMV ของในแต่ละมลรัฐที่รถยนต์นั้นใช้งานอยู่โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนให้แก่กรมยานยนต์เป็นรายปีโดยการจดทะเบียนดังกล่าวก็เพื่อให้สามารถใช้รถยนต์ได้ตามกฎหมายที่จะสามารถนำออกใช้วิ่งขนส่งเป็นยานพาหนะบนถนนได้ เช่น การจดทะเบียนรถยนต์ในมลรัฐ New York โดยกฎหมายที่ใช้ของมลรัฐ New York จะต้องยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์ที่สำนักงานกรมการยานยนต์ของมลรัฐ New York โดยผู้ยื่นขอจดทะเบียนต้องยื่นหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความเป็นเจ้าของรถยนต์ซึ่งหมายถึงหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ (Title หรือ Certificate of Title) จึงแสดงให้เห็นได้ว่า ในสหรัฐอเมริกา นอกจากจะมีการจดทะเบียนรถยนต์แล้วยังมีขั้นตอนในการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ให้แก่เจ้าของรถยนต์ ซึ่งการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์นั้นเป็นการรับรองซึ่งกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ของเจ้าของรถยนต์ โดยการขอหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ต่อกรมยานยนต์ในมลรัฐ New York จะมีหน้าที่ออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ให้แก่เจ้าของรถยนต์ ซึ่งการขอออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์มี 2 ประเภท คือ รถยนต์ใหม่ กับรถยนต์ใช้แล้ว โดยรถยนต์ใหม่ เจ้าของจะต้องยื่นหลักฐานความเป็นเจ้าของ คือ หนังสือรับรองของผู้ผลิต หรือใบกำกับเนติสินค้า ส่วนรถยนต์ใช้แล้ว เจ้าของจะต้องยื่นหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์เดิมและหนังสือรับรองการขายรถยนต์ดังกล่าว

4.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานและนายทะเบียน

เกี่ยวกับหน่วยงานและนายทะเบียนผู้รับผิดชอบในการรับจดทะเบียนรถยนต์ตามกฎหมายในปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานราชการหลัก ในการทำหน้าที่รับจดทะเบียนเกี่ยวกับรถยนต์ คือ กรมการขนส่งทางบกซึ่งได้มีการแบ่งความรับผิดชอบในการให้บริการแก่ประชาชนเป็นเขตความรับผิดชอบเช่นในแต่ละจังหวัดจะมีสำนักงานขนส่งจังหวัด... ส่วนในกรุงเทพมหานคร

² จันทน์ บุญพจนสุนทร. (2548). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำรถยนต์มาเป็นหลักประกันการชำระหนี้*.

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, หน้า 88-92.

แบ่งเป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบมีจำนวน 5 เขตพื้นที่เรียกว่าสำนักงานขนส่งกรุงเทพมหานครพื้นที่... และจะมีนายทะเบียนประจำในแต่ละแห่งโดยนายทะเบียนมีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 เช่น การรับจดทะเบียนรถใหม่ (ป้ายแดง) รับจดทะเบียนแจ้งการโอนรถยนต์ จัดแจ้งการย้ายพื้นที่ในการใช้รถซึ่งจดทะเบียนแล้วจากจังหวัดหนึ่งไปอีกจังหวัดหนึ่ง รับชำระภาษีประจำปี เป็นต้น แต่ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์รถยนต์และอำนาจหน้าที่ในการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์เอาไว้ว่าให้นายทะเบียนเป็นผู้มีอำนาจทำได้หรือไม่อย่างไรรวมถึงกระบวนการในการออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์รถยนต์จะมีขึ้นตามกฎหมายอย่างไร เพราะตามหลักกฎหมายเรื่องการจำนองได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะนำมาจำนองได้จะต้องมีเอกสารแสดงสิทธิ โดยเอกสารแสดงสิทธิที่จะนำมาจดทะเบียนได้นั้นต้องเป็นเอกสารสิทธิที่ออกโดยชอบด้วยกฎหมายและยังไม่ถูกเพิกถอน จึงจะทำให้การจำนองมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย ส่วนใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ตามที่กล่าวมาแล้วว่าไม่ใช่เอกสารในการแสดงกรรมสิทธิ์และไม่ใช่เอกสารสิทธิตามกฎหมายเพราะเป็นเพียงเอกสารราชการทั่วไปเท่านั้น เมื่อตามกฎหมายยังไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานใดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการรับจดทะเบียนกรรมสิทธิ์รถยนต์และออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์รถยนต์ จึงเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การจำนองรถยนต์ยังไม่สามารถทำได้ตามกฎหมาย สำหรับในสหรัฐอเมริกานอกจากจะมีการจดทะเบียนรถยนต์แล้วยังมีขั้นตอนในการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ให้แก่เจ้าของรถยนต์ด้วย ซึ่งการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์นั้นเป็นการรับรองซึ่งกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ของเจ้าของรถยนต์ โดยการขอหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ต่อกรมยานยนต์ของแต่ละมลรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งสำหรับในมลรัฐ New York กรมยานยนต์มลรัฐ New York จะมีหน้าที่ออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ให้แก่เจ้าของรถยนต์ ซึ่งการขอออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์มี 2 ประเภท คือ รถยนต์ใหม่ กับรถยนต์ใช้แล้ว โดยรถยนต์ใหม่ เจ้าของจะต้องยื่นหลักฐานความเป็นเจ้าของ เช่น หนังสือรับรองของผู้ผลิต หรือใบกำกับสินค้า ส่วนรถยนต์ใช้แล้ว เจ้าของจะต้องยื่นหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์เดิมและหนังสือรับรองการขายรถยนต์ประกอบในการยื่นขอหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์รถยนต์ตามกฎหมาย

4.1.3 ปัญหากรณีเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามสัญญาเช่าซื้อ

เนื่องจากตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 15) พ.ศ.2551 มาตรา 17/1 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้มีชื่อเป็นเจ้าของในทะเบียนรถยนต์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์” ในปัจจุบันนี้ รูปแบบสัญญาของการซื้อขายรถแบบผ่อนชำระจะทำกันในรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ผู้ให้เช่าซื้อจะมีชื่อปรากฏอยู่ในใบคู่มือจด

ทะเบียนรถยนต์เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์ ส่วนผู้เช่าซื้อหรือผู้ที่ต้องการซื้อรถยนต์คันดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ที่แท้จริงจะมีชื่อปรากฏอยู่ในใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์เป็นผู้ครอบครอง ซึ่งหลักเกณฑ์ในมาตรา 17/1 วรรคสอง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ซื้อเป็นเจ้าของในทะเบียนรถยนต์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์นั้น อาจทำให้ผู้ให้เช่าซื้ออยู่ในฐานะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์และโดยข้อสันนิษฐานตามกฎหมายดังกล่าว ผู้ให้เช่าซื้อสามารถที่จะนำรถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวไปทำการจำนองเป็นประกันหนี้ได้ เพราะเหตุที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์นี้เอง จึงทำให้ผู้เช่าซื้อที่มีสิทธิตามกฎหมายที่อาจสามารถนำรถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อไปทำการจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ได้ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วผู้ให้เช่าซื้อมิวัตถุประสงค์เพียงต้องการได้เงินค่างวดตามสัญญาเช่าซื้อเท่านั้น โดยผู้ให้เช่าซื้อไม่ได้มีเจตนาที่จะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์แต่อย่างใด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เนื่องจากรูปแบบของนิติกรรมสัญญาที่ใช้บังคับในลักษณะของสัญญาเช่าซื้อทำให้ผู้ให้เช่าซื้อคงความได้เปรียบผู้เช่าซื้ออยู่หลายประการ เช่น สิทธิในการบังคับยึดรถยนต์คืนจากผู้เช่าซื้อได้ทันทีหากปรากฏว่าผู้เช่าซื้อเป็นฝ่ายปฏิบัติผิดสัญญาหรือผิดนัดชำระหนี้ติดต่อกัน 2 งวด แต่ในส่วนของผู้เช่าซื้อเองซึ่งเป็นผู้เลือกและต้องการรถยนต์มาใช้ประโยชน์กลับต้องมีชื่อปรากฏในใบคู่มือจดทะเบียนเป็นเพียงผู้ครอบครองรถยนต์จึงทำให้สถานะในทางกฎหมายของผู้เช่าซื้อไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ทั้งนี้ก็ด้วยเงื่อนไขตามสัญญา ซึ่งต้องมีการผ่อนชำระราคาให้ถูกต้องครบถ้วนเสียก่อนจึงจะทำให้ผู้เช่าซื้อได้กรรมสิทธิ์รถยนต์ กล่าวคือ ผู้เช่าซื้อจะได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์โดยมีเงื่อนไขแห่งสัญญา ผลในทางกฎหมายจึงทำให้ผู้เช่าซื้อไม่ใช่ผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่จะมีสิทธินำรถยนต์ไปจำนองหรือจำนำเป็นประกันหนี้ได้ สำหรับผู้ให้เช่าซื้อหากต้องการจะนำรถยนต์ไปจำนองเป็นประกันหนี้ของตนหรือของบุคคลอื่น ผู้เช่าซื้อจะมีสิทธิในการยับยั้งหรือป้องกันการกระทำดังกล่าวได้หรือไม่อย่างไรนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าในกรณีของผู้เช่าซื้อจะยังไม่สามารถใช้สิทธิในการป้องกันหรือยับยั้งการกระทำดังกล่าวของผู้ให้เช่าซื้อได้เพราะยังต้องติดเงื่อนไขเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ถูกกำหนดโดยสัญญาเช่าซื้อนั่นเอง ในกรณีดังกล่าวซึ่งหากภายหลังผู้เช่าซื้อได้ชำระหนี้ค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว ย่อมอาจเกิดปัญหาว่าผู้เช่าซื้อจะสามารถบังคับให้ผู้ให้เช่าซื้อทำการโอนกรรมสิทธิ์ตามสัญญาเช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อโดยปลอดการจำนองได้หรือไม่ เนื่องจากรถยนต์คันดังกล่าวติดภาระจำนองเป็นประกันหนี้เจ้าหนี้รายอื่น หรืออาจอยู่ในระหว่างการถูกฟ้องร้องบังคับจำนอง ซึ่งตามกฎหมายแล้วแม้ว่ากรรมสิทธิ์รถยนต์จะโอนไปยังผู้เช่าซื้อทันทีที่ผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามสัญญาแต่การโอนเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ตามรายการจดทะเบียนในใบคู่มือจดทะเบียนก็มีความสำคัญต่อการนำรถยนต์ตามกฎหมายด้วยเช่นกัน จากการศึกษาพบว่าสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อในทางกฎหมายนั้นจะอยู่ในฐานะ

เป็นเจ้าของและไม่มีกฎหมายได้บัญญัติในลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ให้เช่าซื้อ ในกรณีผู้ให้เช่าซื้อจะนำทรัพย์สินประเภทรถยนต์ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้จำหน่ายเป็นประกันหนี้ไว้เช่นกัน

4.1.4 ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิในหมายเลขทะเบียนรถยนต์

สำหรับรถยนต์ที่มีการยื่นขอจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกแล้ว ตามกระบวนการในทางกฎหมายสำหรับรถยนต์ที่ได้มีการจดทะเบียนแล้วนั้น กรมการขนส่งทางบกจะมีการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับรถยนต์ พร้อมกับนี้กรมการขนส่งทางบกจะทำการบันทึกเลขทะเบียนของรถยนต์คันที่ได้จดทะเบียนแล้วไว้ด้วย ซึ่งเลขทะเบียนรถดังกล่าวเป็นเลขทะเบียนที่กรมการขนส่งทางบกเป็นผู้กำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ซึ่งในการจดทะเบียนรถยนต์ผู้จดทะเบียนรถยนต์ต้องยื่นคำขอ โดยให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนา เว้นแต่เจ้าของรถมีความประสงค์จะนำรถไปใช้ในท้องที่อื่น ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่นั้นได้ ในกรณีที่ผู้ขอเป็นคนต่างด้าวและไม่มีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่ตนมีถิ่นที่อยู่ พร้อมกับจะต้องนำรถยนต์ไปทำการตรวจสอบสภาพกับเจ้าหน้าที่ขนส่งตามระเบียบที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2531) โดยผู้ที่มีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนรถยนต์คือเจ้าของรถยนต์ ถ้าหากเจ้าของรถไม่จดทะเบียนรถยนต์มีผลให้ไม่สามารถใช้รถยนต์นั้นได้ตามกฎหมาย เมื่อตรวจสอบสภาพรถยนต์เรียบร้อยแล้วต้องชำระค่าธรรมเนียมและค่าภาษี ซึ่งขั้นตอนการตรวจสอบสภาพรถยนต์ถือว่ามีความสำคัญมาก หากจดทะเบียนโดยไม่มี การตรวจรถยนต์นั้นตามขั้นตอนถือว่าการจดทะเบียนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและสามารถเพิกถอนการจดทะเบียนรถนั้นได้ เมื่อเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกดำเนินการเสร็จแล้วเจ้าของรถจะได้รับแผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ พร้อมกับใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์จำนวน 1 เล่ม ซึ่งในใบคู่มือจดทะเบียนรถดังกล่าวจะปรากฏการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับรถยนต์เช่นชื่อยี่ห้อ รุ่น ขนาด เครื่องยนต์ หมายเลขเครื่องยนต์ หมายเลขตัวถังรถยนต์ สี ประเภทของรถยนต์ เลขทะเบียนประจำรถยนต์ ชนิดเชื้อเพลิงที่รถยนต์คันนั้นใช้ พร้อมกับจะปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์อยู่ด้วย ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงรายการใดๆ ที่บันทึกไว้ในการจดทะเบียนผู้มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์ดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงต่อเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบกในเขตที่รับผิดชอบเพื่อแก้ไขรายการให้ถูกต้องเสมอ ในกรณีที่มีการซื้อขายหรือโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ซึ่งได้จดทะเบียนแล้ว ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 มาตรา 17 บัญญัติไว้ว่า “ในการโอนรถที่จดทะเบียนแล้ว ผู้โอนและผู้รับโอนต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน 15 วันนับแต่วันโอน” แต่ถ้าไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท โดยปกติการซื้อขายหรือโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ผู้ขายจะโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ไปพร้อมกับหมายเลขทะเบียนรถยนต์ที่กรมการ

ขนส่งทางบกเป็นผู้ออกให้ในขณะที่มีการยื่นขอจดทะเบียนรถยนต์ใหม่ด้วย โดย ณ ปัจจุบัน เลขทะเบียนรถยนต์บางเลข บางหมวด จะมีราคา มีมูลค่าค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนหนึ่งกรมการขนส่งทางบกจัดเลขบางกลุ่มออกมาทำการประมูลตาม กฎกระทรวงเรื่องกำหนดหมายเลขทะเบียนซึ่งเป็นที่ต้องการหรือเป็นที่นิยมเพื่อนำออกเปิดประมูลเป็นการทั่วไป พ.ศ.2546 โดยเลขประมูลดังกล่าว กรมการขนส่งทางบกได้ออกประกาศกรมการขนส่งทางบกเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และเงื่อนไขการประมูลหมายเลขทะเบียนซึ่งเป็นที่ต้องการหรือเป็นที่นิยมของประชาชน สำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน พ.ศ.2557 ในข้อ 21. ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อผู้ชนะประมูลได้ชำระราคาประมูลเลขทะเบียนครบถ้วนแล้ว กรมการขนส่งทางบก หรือสำนักงานขนส่งจังหวัดที่จัดการประมูลหมายเลขทะเบียน จะทำการออกหนังสือแสดงสิทธิและการใช้สิทธิในหมายเลขทะเบียนที่ได้จากการประมูล ซึ่งสิทธิดังกล่าวสามารถจำหน่ายโอนต่อไปได้ จากข้อมูลที่เปิดเผยของกรมการขนส่งทางบกปรากฏว่าได้มีการจัดการประมูลหมายเลขทะเบียนที่เป็นที่นิยมมาแล้วหลายครั้ง ส่วนหมายเลขทะเบียนที่มีมูลค่าในการประมูลก็มีราคาแตกต่างกันไปแต่หมายเลขทะเบียนที่มีมูลค่าราคาค่อนข้างสูง ณ ปัจจุบันนี้ เช่น หมายเลขทะเบียนหมวด 1 กก 1111 ในราคา 25,000,000 บาท ที่ทำการประมูลเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2557 โดยถือเป็นสถิติราคาประมูลที่สูงที่สุดในปัจจุบันนี้ ส่วนหมายเลขทะเบียนสวยที่มีการประมูลมาแล้วที่มีราคาสูง เช่น หมายเลขทะเบียน ญญ 9999 ทำการประมูลเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2556 ราคาประมูลอยู่ที่ 11,000,000 บาท หมายเลขทะเบียนหมวด ชม 9999 ทำการประมูลเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2556 ราคาประมูล 10,111,111 บาท หมายเลขทะเบียนหมวด สส 9999 ทำการประมูลเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2549 ราคาประมูล 8,111,111 บาท หมายเลขทะเบียนหมวด ฎฎ 9999 ทำการประมูลเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2553 ราคาประมูล 6,599,999 บาท หมายเลขทะเบียนหมวด ศศ 9999 ทำการประมูลเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2549 ราคาประมูล 3,000,000 บาท เป็นต้น ซึ่งผู้มีชื่อในการชนะการประมูลดังกล่าวจะสามารถเลือกได้ว่าจะนำหมายเลขทะเบียนนั้นไปใช้กับรถยนต์คันใดก็ได้ซึ่งต้องเป็นรถยนต์ในประเภทรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ตามที่พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 กำหนด หรือผู้ชนะประมูลอาจนำหมายเลขทะเบียนดังกล่าวจำหน่ายโอนต่อไปให้บุคคลอื่นก็ได้ ทั้งนี้ นอกจากหมายเลขทะเบียนที่กรมการขนส่งทางบกได้กำหนดให้เป็นหมายเลขทะเบียนสวยที่นำออกประมูลดังกล่าวแล้ว ยังมีหมายเลขทะเบียนรถยนต์ที่เป็นที่นิยมอีกจำนวนหลายหมายเลข เช่น 168, 818, 919 เป็นต้น หมายเลขทะเบียนเหล่านี้ไม่ใช่หมายเลขทะเบียนที่กรมการขนส่งทางบกหรือสำนักงานขนส่งจังหวัดจะดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิและการใช้สิทธิในหมายเลขทะเบียนดังกล่าวได้ทั้งเป็นหมายเลขทะเบียนที่ไม่สามารถจำหน่าย

จ่ายโอนได้ตามปกติทั่วไปอย่างเช่นหมายเลขทะเบียนที่มีหนังสือแสดงสิทธิและการใช้สิทธิในหมายเลขทะเบียนของกรมการขนส่งทางบกหรือสำนักงานขนส่งจังหวัดรับรองสิทธิไว้ ซึ่งในทางปฏิบัตินายทะเบียนของกรมการขนส่งทางบกหรือสำนักงานขนส่งจังหวัดผู้รับผิดชอบจะอนุโลมให้เจ้าของรถยนต์ที่ได้จดทะเบียนและนายทะเบียนได้ออกหมายเลขทะเบียนให้แล้วสามารถยื่นคำขอต่อเพื่อแจ้งการสลับหมายเลขทะเบียนเดิมไปใช้กับรถยนต์คันอื่นในประเภทเดียวกันได้แต่ผู้ขอดังกล่าวต้องเป็นเจ้าของรายเดียวกัน สำหรับในกรณีที่มีการนำรถยนต์ซึ่งได้มีการจดทะเบียนแล้วไปทำการจำหน่ายเป็นประกันหนี้ต่อเจ้าหนี้ นั้น ในการจำหน่ายดังกล่าว หากเป็นการนำเฉพาะตัวรถยนต์มาจำหน่ายเป็นหลักประกันโดยไม่รวมเอาหมายเลขทะเบียนดังกล่าวด้วย เจ้าหนี้ผู้รับจำหน่ายควรที่จะไม่ได้สิทธิในการบังคับจำหน่ายถึงเลขทะเบียนเหล่านั้นด้วย แต่ในปัจจุบัน เอกสารที่กำกับเกี่ยวกับรถยนต์นั้นมีเพียงใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์อย่างเดียวซึ่งจะบันทึกรายการต่างๆ เอาไว้โดยไม่ได้แยกส่วนออกจากกัน ดังนั้นเมื่อหากต้องมีการบังคับจำหน่ายเจ้าหนี้ก็จะยึดถือเอาใบคู่มือจดทะเบียนเป็นหลักฐานในการบังคับจำหน่ายเพื่อขายทอดตลาดตามกฎหมายทำให้ผู้จำหน่ายไม่สามารถดำเนินการใช้สิทธิขอแยกเอาหมายเลขทะเบียนที่มีมูลค่านั้นออกมาจากการถูกบังคับจำหน่ายได้ ซึ่งในการประมูลทรัพย์โดยการขายทอดตลาดผู้ให้เช่าซื้อ หรือเจ้าหนี้ ก็จะทำการขายทอดตลาดรถยนต์ไปพร้อมกับหมายเลขทะเบียนซึ่งการขายทอดตลาดดังกล่าวมักจะพบว่าราคาที่ไต่จากการขายทอดตลาดเป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาที่เหมาะสมได้ทำให้ผู้เป็นเจ้าของรถยนต์ซึ่งต้องถูกบังคับนั้นต้องเสียสิทธิจากราคาของหมายเลขทะเบียนที่ควรได้เพิ่มขึ้นมา ถึงอย่างไรก็ตามแม้ว่าหมายเลขทะเบียนรถยนต์จะมีราคา แต่ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 หมายเลขทะเบียนรถยนต์ดังกล่าวก็เป็นเพียงสิ่งที่กรมการขนส่งทางบกหรือสำนักงานขนส่งจังหวัดออกให้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้กับรถยนต์ที่จดทะเบียนแล้วเท่านั้น ไม่มีกฎหมายใดได้บัญญัติรับรองสิทธิเกี่ยวกับหมายเลขทะเบียนเอาไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบังคับจำหน่ายรถยนต์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีขั้นตอนในการบังคับจำหน่ายตามกฎหมายเมื่อปรากฏว่าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้หรือหนี้ถึงกำหนดชำระตามกฎหมาย เจ้าหนี้ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิในการบังคับทรัพย์ที่จำหน่ายนั้นโดยวิธีการฟ้องร้องบังคับเพื่อให้เจ้าทรัพย์จำหน่ายออกขายทอดตลาดหรือใช้วิธีการฟ้องบังคับเอาทรัพย์จำหน่ายหลุดเป็นสิทธิ ซึ่งการฟ้องร้องบังคับจำหน่ายนั้น เจ้าหนี้จะต้องมีการส่งหนังสือบอกกล่าวบังคับจำหน่ายไปยังผู้จำหน่ายในกรณีเป็นลูกหนี้ซึ่งนำทรัพย์มาจำหน่ายเป็นประกันหนี้เอง เจ้าหนี้ต้องส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ภายในเวลาอัน

สมควรซึ่งต้องไม่น้อยกว่า 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวนั้น ถ้าและลูกหนี้ละเลยเสีย ไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สินที่ จำนองและให้ขายทอดตลาดก็ได้ ในส่วนผู้จำนองซึ่งเป็นบุคคลที่สามนำทรัพย์สินของตนเองมา จำนองเป็นประกันหนี้ต่อเจ้าหนี้ หากเจ้าหนี้จะบังคับจำนองกับทรัพย์สินของบุคคลที่สามดังกล่าว เจ้าหนี้ผู้รับจำนองต้องส่งหนังสือบอกกล่าวดังกล่าวให้ผู้จำนองทราบภายใน 15 วันนับแต่วันที่ส่ง หนังสือแจ้งให้ลูกหนี้ทราบ ถ้าผู้รับจำนองมิได้ดำเนินการภายในกำหนดเวลา 15 วันนั้น ให้ผู้ จำนองเช่นว่านั้นหลุดพ้นจากความรับผิดชอบและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลา 15 วันดังกล่าว ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ในมาตรา 728 สำหรับการฟ้อง บังคับจำนองหลุดนั้น เจ้าหนี้ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุดแทนการ ขายทอดตลาดก็ได้ ภายในบังคับแห่งเงื่อนไขที่ประกอบด้วย ลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็น เวลาถึง 5 ปี และผู้รับจำนองแสดงให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินนั้นน้อยกว่าจำนวนเงิน อันค้างชำระ และไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอัน เดียวกันนี้ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 729 การบังคับจำนองด้วยวิธีการขายทอดตลาด โดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งเป็นการบังคับคดีโดยอาศัยอำนาจตามคำพิพากษาของศาล กล่าวคือ ในการบังคับจำนองนั้นเจ้าหนี้จะต้องส่งหนังสือบอกกล่าวบังคับจำนองไปยังลูกหนี้และผู้ จำนองหรือผู้รับโอนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการส่งหนังสือบอกกล่าวถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความ สำคัญและเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่เจ้าหนี้ต้องปฏิบัติในการฟ้องคดีบังคับจำนอง เมื่อถึง ขั้นตอนที่เจ้าหนี้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลก็จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งศาลจะรับฟ้องเป็น คดีไม่มีข้อยุ่งยาก หรือเป็นคดีไม่มีข้อยุ่งยาก ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดซึ่งการดำเนินกระบวนการ พิจารณาคดีของศาลก็จะเป็นไปด้วยความรวดเร็ว เมื่อต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาแล้วลูกหนี้ เพิกเฉยไม่ชำระหนี้ตามคำพิพากษาและคำบังคับของศาล ศาลจะมีคำสั่งออกหมายบังคับคดี ตามที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้ยื่นขอ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็จะดำเนินการติดต่อเจ้า พนักงันบังคับคดีเพื่อยื่นเรื่องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดทรัพย์สินจำนองนั้นในขั้นตอน นี้เจ้าหนี้จะต้องแนบเอกสารสัญญาจำนองพร้อมกับหลักฐานอันเป็นหลักฐานแสดงสิทธิ เช่น โฉนด ที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อแนบเอกสารครบถ้วนแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทำการยึดทรัพย์สินจำนองนั้นและปิดประกาศการยึดทรัพย์ไว้ ณ ที่ตั้งทรัพย์สิน จำนอง ต่อจากนั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีจะทำหนังสือรายงานแจ้งการยึดทรัพย์สินจำนองให้ศาล ทราบพร้อมกับขออนุญาตศาลเพื่อยายทอดตลาดทรัพย์สินดังกล่าว ก่อนการขายทอดตลาดจะต้องส่ง

ประกาศแจ้งกำหนดวันนัดขายทอดตลาดให้แก่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้จำนอง และผู้มีส่วนได้เสียด้วย ในการขายทอดตลาดจะกระทำโดยเปิดเผยมีการดำเนินการตามกฎหมายและตามระเบียบของ กรมบังคับคดี เมื่อมีผู้ชนะการประมูลในการขายทอดตลาดดังกล่าวผู้ชนะประมูลจะต้องชำระ ราคาต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ในประกาศขายทอดตลาดจึงจะได้รับ หนังสือแจ้งการโอนกรรมสิทธิ์พร้อมกับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปดำเนินการ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย โดยกระบวนการในการบังคับจำนองดังกล่าวค่อนข้างที่ จะใช้ระยะเวลาเวลานาน และนอกจากการบังคับจำนองโดยการขายทอดตลาดดังกล่าวมาแล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2557 มาตรา 729/1 ได้กำหนด หลักเกณฑ์โดยให้สิทธิกับผู้จำนองในการเสนอให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองสามารถนำทรัพย์สินซึ่งจำนอง เป็นประกันหนี้นั้นออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ที่เป็นประกันหนี้ได้ โดยไม่ต้องฟ้องคดี ต่อศาลเพื่อบังคับจำนอง ซึ่งตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์โดยสังเขปไว้ว่าภายหลังจากที่หนี้ถึง กำหนดชำระ ถ้าไม่มีการจำนองรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอัน เดียวกันนี้ ผู้จำนองมีสิทธิแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับจำนองเพื่อให้ผู้รับจำนองดำเนินการให้มีการ ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีต่อศาล โดยผู้รับจำนองต้องดำเนินการ ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในเวลา 1 ปีนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งนั้น ทั้งนี้ ให้ถือว่า หนังสือแจ้งของผู้จำนองเป็นหนังสือยินยอมให้ขายทอดตลาด ในกรณีที่ผู้รับจำนองไม่ได้ ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ดังกล่าว ให้ผู้จำนองพ้น จากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอัน เป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังวันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เมื่อผู้รับจำนอง ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่จำนองได้เงินสุทธิจำนวนเท่าใด ผู้รับจำนองต้องจัดสรรชำระหนี้และ อุปกรณ์ให้เสร็จสิ้นไป ถ้ายังมีเงินเหลือก็ต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนอง หรือแก่บุคคลผู้ควรจะได้เงินนั้น แต่ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนที่ค้างชำระ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 733 และในกรณีที่ ผู้จำนองเป็นบุคคลซึ่งจำนองทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ผู้จำนองยอมรับผิด เพียงเท่าที่มาตรา 727/1 กำหนดไว้ กล่าวคือ ไม่ต้องรับผิดในหนี้เกินราคาทรัพย์สินที่จำนองใน เวลาที่บังคับจำนองนั้น สำหรับการขายทอดตลาดตามกรณีวิธีที่กฎหมายกำหนดในมาตรา 729/1 ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นใหม่ แต่ตามกฎหมายมาตราดังกล่าวไม่ได้ กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการจัดการเพื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองเอาไว้ว่าเจ้าหนี้จะต้อง ดำเนินการขายทอดตลาดอย่างไร ผู้จำนองมีสิทธิหน้าที่ยังไง ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการ ขายทอดตลาดใครต้องเป็นผู้รับผิดชอบอย่างไร และขั้นตอนในการโอนกรรมสิทธิ์จะต้องดำเนินการ

อย่างไร ปกติทั่วไปการบังคับจำนองโดยวิธีการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองจะต้องกระทำโดยผ่านกระบวนการทางศาลโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งเป็นหน่วยงานราชการจึงทำให้การออกหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์แก่ผู้ซื้อทอดตลาดที่ชนะราคาทอดตลาดจึงไม่มีปัญหาใดเกิดขึ้น แต่หากเป็นการดำเนินการโดยเอกชนอาจมีข้อสงสัยในความชอบด้วยกฎหมายและอำนาจหน้าที่ในการจัดการขายทอดตลาด และในการขายทอดตลาดดังกล่าวจะต้องมีการดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 509 ถึง 517 เพราะเป็นบทบัญญัติตามกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับการขายทอดตลาดก่อนการบังคับคดีตามคำพิพากษา ซึ่งขั้นตอนการบังคับจำนองตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ทั้งการบังคับคดีโดยอาศัยอำนาจทางศาลหรือการบังคับจำนองตามมาตรา 729/1 ดังกล่าวมีขั้นตอนในการบังคับทรัพย์สินจำนองเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งการบังคับจำนองดังกล่าวหากนำมาใช้กับการบังคับจำนองรถยนต์ที่เป็นทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้เป็นการยากแก่การติดตามยึดรถยนต์โดยรวดเร็ว ประกอบกับรถยนต์มีมูลค่าเสื่อมลงตามระยะเวลาและสภาพการใช้งานของรถยนต์จะทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายอันเกิดจากความเสื่อมของราคารถยนต์และการติดตามรถยนต์เพื่อทำการบังคับจำนองทำได้ค่อนข้างยาก ส่วนในปัจจุบันการที่เจ้าของรถยนต์นำรถยนต์ของตนเองไปขอสินเชื่อต่อสถาบันการเงินมักจะใช้วิธีการทำในแบบของสัญญาเช่าซื้อโดยการโอนทะเบียนรถยนต์ให้เป็นชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งต่อมาหากปรากฏว่าลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวผิดนัดชำระหนี้โดยข้อสัญญา เจ้าหนี้จะกำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับชำระหนี้ตามสัญญาเอาไว้ โดยอ้างอิงหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 กล่าวคือ ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติดๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ และเจ้าหนี้ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย โดยอาศัยอำนาจแห่งเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามมาตรา 1336 ซึ่งจะใช้ระยะเวลาในการบังคับยึดรถยนต์ได้เร็วกว่าการบังคับจำนอง

สำหรับการบังคับหลักประกันตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้หรือไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาในหลักประกันซึ่งตาม UCC Article 9 กำหนดให้เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่เจ้าหนี้ได้ ด้วยการบังคับหลักประกันได้ทันที ซึ่งวิธีการดังกล่าวเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเข้าครอบครองหรือควบคุมทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องมีการบอกกล่าวเมื่อปรากฏว่ามีการผิดนัดชำระหนี้ และอีกทั้งเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันยังสามารถใช้สิทธิบังคับหลักประกันด้วยการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นออกขายหรือนำออกให้เช่าเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ได้อีกด้วย สำหรับในส่วนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไม่ใช่ทรัพย์สินของลูกหนี้ แต่เป็นของบุคคลที่สาม เจ้าหนี้จะทำการบังคับหลักประกันนั้นได้ก็

ต่อเมื่อได้มีการส่งหนังสือบอกกล่าวล่วงหน้าให้แก่บุคคลที่สามนั้นทราบก่อน โดยวิธีการในการเข้าครอบครองหรือควบคุมทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักประกันจะต้องไม่เป็นการรบกวนความเป็นปกติสุขของผู้ให้หลักประกันหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้น เช่น ไม่มีการบุกกรุก หรือทำลายทรัพย์สินของผู้ให้หลักประกัน แต่ในกรณีเจ้าหนี้ไม่สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้ โดยไม่รบกวนความเป็นปกติสุขของผู้ให้หลักประกันหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันสามารถใช้วิธีการในการดำเนินคดีทางศาล โดยการฟ้องร้องบังคับคดีเพื่อให้ศาลทำการบังคับหลักประกันให้ ซึ่งกระบวนการในทางศาลโดยทั่วไป ศาลมักจะดำเนินกระบวนการพิจารณาให้เป็นไปโดยความรวดเร็วและต่อเนื่องเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับหลักประกัน เห็นได้ว่าการบังคับหลักประกันดังกล่าวมีกระบวนการที่รวดเร็วกว่าการบังคับจำนองของไทย

ส่วนการบังคับหลักประกันของประเทศอังกฤษ มีหลักเกณฑ์โดยทั่วไปว่า เมื่อปรากฏว่าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้จะมีมาตรการต่างๆ ที่ตกลงกันไว้ในสัญญาที่ก่อให้เกิดหลักประกัน ซึ่งอำนาจในการขายหลักประกันในอังกฤษนั้นมีการยืดหยุ่นในการขายเพื่อช่วยเหลือเจ้าหนี้มีประกันภายใต้สัญญาหลักประกันที่เหมาะสม ข้อยืดหยุ่นนั้นรวมถึงการขายโดยเอกชนโดยไม่ผ่านศาล (Private Sale) เพราะทำให้มีการขายโดยเร็ว โดยปราศจากการชักช้าหรือค่าใช้จ่ายของศาล แต่ก็มีความเสี่ยงของเจ้าหนี้ในการป้องกันราคาซึ่งเจ้าหนี้จะต้องมีค่าใช้จ่ายของผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการควบคุมการขาย นอกจากนี้ศาลก็ยังคงอำนาจไว้บ้าง คือ เจ้าหนี้มีประกันจะต้องขายในราคาที่เหมาะสมหรือที่ราคาจริงตามตลาด ตรงข้ามกับในหลายประเทศกำหนดให้มีการประมูลขายต่อสาธารณะและต้องหลังจากมีคำสั่งศาลซึ่งกระบวนการนี้มีการล่าช้า และมีค่าใช้จ่ายมาก และในบางประเทศจะมีการดำเนินคดีโดยสรุปแทนที่กระบวนการเต็มรูปแบบเพื่อให้คำสั่งศาลในการประมูลขาย แต่ถ้ามีการคัดค้านโดยลูกหนี้ก็จะต้องมีการดำเนินคดีแบบเต็มรูปแบบซึ่งจะทำให้ช้านอกจากนี้เจ้าหนี้ยังสามารถใช้สิทธิในการเข้าครอบครองทรัพย์สิน กล่าวคือ สิทธิที่จะเข้าครอบครองเพื่อที่จะเก็บรายได้ของกิจการและเมื่อนั้นนั้นได้ถูกจ่าย เจ้าหนี้ก็จะสละสิทธิครอบครองซึ่งอาจจะเป็นการครอบครองโดยเจ้าหนี้โดยตรงหรือจาก Receiver ซึ่งโดยเทคนิคเป็นตัวแทนของผู้จำนอง การครอบครองนี้จะแตกต่างกับการครอบครองเพื่อการขาย โดยปกติแล้วเจ้าหนี้จะไม่ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นประกันเองเพราะเจ้าหนี้จะต้องทำรายงานทรัพย์สินที่ได้รับและจะต้องรับผิดชอบในการละลายในการดูแลทรัพย์สินของเจ้าหนี้และความเสียหายของทรัพย์สินซึ่งทำให้ทรัพย์สินนั้นมีมูลค่าลดลง นอกจากนี้จะต้องดูแลทรัพย์สินตามปกติวิญญูชน แต่เจ้าหนี้ก็มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายในการครอบครอง แต่ถ้าครอบครองโดย Receiver ไม่ต้องรายงานเพราะเป็นตัวแทนของ

ลูกหนี้เอง ดังนั้น การครอบครองโดยเจ้าหนี้เองจะใช้เมื่อเป็นการครอบครองเพื่อทำการขาย ซึ่งตามกระบวนการบังคับหลักประกันของอังกฤษ เห็นได้ว่ามีหลากหลายวิธี และมีขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยชัดเจน

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์

เกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ซึ่งตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ.2522 มาตรา 17 กำหนดไว้ว่า ในการโอนรถที่จดทะเบียนแล้ว ผู้โอนและผู้รับโอนต้องแจ้งต่อนายทะเบียนภายใน 15 วันนับแต่วันโอน ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะมีโทษปรับซึ่งกฎหมายกำหนดเอาไว้ให้ปรับไม่เกิน 2,000 บาท ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 60 แต่การจดทะเบียนดังกล่าวก็ไม่ใช่แบบของสัญญาซื้อขายรถยนต์หรือแบบนิติกรรมของการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์แต่อย่างใด ซึ่งตามวัตถุประสงค์หลักในการจดทะเบียนรถยนต์ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ดังกล่าวก็เพื่อการควบคุมและจัดระเบียบเกี่ยวกับประเภทของรถยนต์แต่ละประเภท เพื่อประโยชน์ในด้านการจัดเก็บภาษีประจำปี รวมถึงบทกำหนดโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ดังนั้น ทะเบียนรถยนต์หรือใบคู่มือจดทะเบียนรถยนต์ตามหลักกฎหมายไทยจึงยังไม่มีสถานะเป็นเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ตามกฎหมาย การซื้อขายรถยนต์หรือการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์จึงไม่ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าหน้าที่ แต่เจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ที่แท้จริงสามารถแสดงออกได้ด้วยการแสดงเจตนา³ ซึ่งเจ้าของผู้มีอำนาจในการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์นั้นต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงเท่านั้นจึงจะมีผลทำให้ผู้รับโอนได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้น หากการโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้นเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ที่มีภาระการจำนองติดอยู่ด้วยอาจทำให้ผู้รับโอนไม่สามารถทราบได้ว่ารถยนต์คันดังกล่าวมีภาระการจำนองติดอยู่อีกทั้งอาจทำให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองไม่อาจทราบถึงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่แท้จริงในปัจจุบันได้หากจำเป็นต้องมีการบังคับจำนองอันเนื่องมาจากตามหลักในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 735 ได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับกรณีนี้ที่เจ้าหนี้ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองทรัพย์สินที่จำนองนั้นกับผู้รับโอนไว้ว่า เมื่อผู้รับจำนองคนใดจะบังคับจำนองเอาแก่ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง ผู้รับจำนองต้องมีเจตนาบอกกล่าวแก่ผู้รับโอนล่วงหน้าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 60 วันก่อน จึงจะบังคับจำนองได้ ในทางกลับกันหากผู้รับโอนซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่แท้จริงมีความประสงค์จะใช้สิทธิในการไถ่ถอนจำนอง หากนำหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมาย

³ กิตติศักดิ์ ปรกติ, (2546), *หลักการโอนกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์และหลักการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยสุจริต*, กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, หน้า 59-60.

แพ่งและพาณิชย์ มาตรา 736 มาใช้บังคับ กล่าวคือ ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจะไถ่ถอนจำนองก็ได้ ถ้าหากมิได้เป็นသူลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน หรือเป็นทายาทของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกัน ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองไม่สามารถทราบได้ว่าผู้แสดงเจตนาในการไถ่ถอนจำนองที่อ้างว่าเป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์และเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แท้จริงนั้นเป็นผู้มีสิทธิที่ไถ่ถอนจำนองได้ตามกฎหมายหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์จะกระทำได้โดยแสดงเจตนาให้ผู้รับโอนก็ถือว่าเป็นการโอนกรรมสิทธิ์สมบูรณ์ตามกฎหมายแล้วโดยไม่ต้องดำเนินการใดๆ เพื่อโอนกรรมสิทธิ์อีก จึงแตกต่างกับการโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่มีโฉนดเป็นเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ แต่การโอนทางทะเบียนโดยการเปลี่ยนชื่อผู้ถือกรรมสิทธิ์ในใบคู่มือจดทะเบียนรถก็ถือว่ามีผลจำเป็นสำหรับการใช้รถยนต์เพื่อการที่ผู้เป็นเจ้าของรถจะได้ใช้รถยนต์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และการตรวจสอบผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์อาจตรวจสอบได้จากหลักฐานที่ปรากฏในใบคู่มือจดทะเบียนดังกล่าวเป็นการเบื้องต้นก่อนได้ ส่วนบุคคลใดจะมีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ที่จริงก็จะต้องพิจารณาจากหลักฐานการได้กรรมสิทธิ์รถยนต์นั้นมาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีที่ถือว่าการไม่ได้ใช้ประโยชน์จากระบบทะเบียนในข้อมูลทางทะเบียนรถยนต์ของทางราชการโดยสมบูรณ์ ทั้งที่ควรจะทำได้หากมีบทบัญญัติของกฎหมาย

สำหรับการโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ของประเทศสหรัฐอเมริกาในมลรัฐ New York มีกำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้ใน New York State Consolidated Laws บทที่ 71 Vehicle & Traffic หมวดที่ 10 Uniform Vehicle Certificate of Title Act ได้บัญญัติถึงการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ไว้เป็น 3 กรณี คือ กรณีการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ในกรณีทั่วไป การโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์จากผู้จัดจำหน่าย และการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์โดยผลของกฎหมาย ในการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์กรณีทั่วไปนั้น เจ้าของรถยนต์ต้องสร้างสิทธิอันมีหลักประกัน ณ เวลาส่งมอบรถยนต์ ทำการโอนและการประกันกรรมสิทธิ์ให้กับผู้รับโอน และภายใน 30 วันหลังจากโอน ผู้รับโอนต้องยื่นคำร้องขอมีหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ฉบับใหม่ มิฉะนั้น การโอนจะไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถใช้ยืมบุคคลที่สามได้ สำหรับการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์จากผู้จัดจำหน่าย เมื่อผู้จัดจำหน่ายได้ซื้อรถยนต์มาจากเจ้าของแล้ว ผู้จัดจำหน่ายต้องจัดหาหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์จากเจ้าของภายใน 10 วันหลังจากการส่งมอบรถยนต์ และผู้จัดจำหน่ายต้องทำการโอนและการประกันกรรมสิทธิ์ให้เสร็จโดยเร็วระบุชื่อ และที่อยู่ของผู้รับโอนและของผู้มีสิทธิยึดทรัพย์สินของลูกหนี้อื่นๆ ที่ครอบครองสิทธิที่มีหลักประกันที่ถูกสร้างหรือรักษาไว้ ณ เวลาที่ทำการขายต่อไว้ในหนังสือรับรองด้วย ส่วนการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์โดยผลของกฎหมาย เมื่อมีการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ไปยังบุคคลอื่นนอกจากการโอนโดยความสมัครใจ ผู้รับโอนจะต้องส่งมอบหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ฉบับล่าสุดให้กับ

กรรมวิธีการในทันที หรือรถยนต์ถูกขายตามข้อตกลงในสัญญาหลักประกัน ผู้รับโอนจะต้องส่งมอบหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ฉบับล่าสุดให้แก่กรรมวิธีการทันทีด้วยเช่นกันเพื่อที่กรรมวิธีการจะได้ดำเนินการออกหนังสือรับรองกรรมสิทธิ์ฉบับใหม่ต่อไป แสดงให้เห็นได้ว่าการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ของสหรัฐอเมริกา มีความชัดเจนในกระบวนการโอนกรรมสิทธิ์ทางกฎหมาย ทำให้ทราบถึงผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์ได้โดยดูจากข้อมูลทางทะเบียนที่เป็นหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์

4.4 ปัญหาเกี่ยวกับประกันภัยรถยนต์

รถยนต์ที่มีการใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในทางธุรกิจการค้า ผู้เป็นเจ้าของรถหรือผู้มีส่วนได้เสียมักนิยมโอนความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตไปยังบุคคลที่เรียกว่าผู้รับประกันภัย โดยการทำสัญญาเอาประกันภัย ซึ่งผู้เอาประกันภัยได้จะต้องเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินที่นำมาทำสัญญาประกันภัย ตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้ นั้นจะทำให้ผลไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่ง อย่างไรก็ดี ซึ่งโดยปกติการกำหนดผู้รับประกันภัยตามสัญญา มักจะกำหนดให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้เอาประกันภัยนั้นเองเป็นผู้รับประกันภัย โดยผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัยนั้นจะเป็นบุคคลคนหนึ่งคนเดียวก็ได้ ซึ่งหากเกิดกรณีทรัพย์สินที่เอาประกันภัยเสียหายผู้รับประกันภัยก็จะใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือใช้เงินจำนวนหนึ่งไว้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตามได้ระบุไว้ในสัญญา สำหรับกรณีหากมีการจดทะเบียนจำนองรถยนต์โดยที่รถยนต์คันดังกล่าวมีการทำประกันภัยรถยนต์เอาไว้ ต่อมาปรากฏว่ารถยนต์คันดังกล่าวเกิดอุบัติเหตุจนไม่สามารถซ่อมแซมได้อีกต่อไป คงเหลือเพียงเศษเหล็กซากรถเท่านั้น ซึ่งตามกฎหมายประกันภัย หากผู้รับประกันภัยได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เอาประกันภัยครบถ้วนตามมูลค่าของทรัพย์สินที่เอาประกันภัยแล้ว ชากทรัพย์ยอมตกแก่ผู้รับประกันภัยตามข้อสัญญาประกันภัยที่ได้ตกลงกันไว้ในกรณีดังกล่าวแม้ว่ารถยนต์จะอยู่ในสภาพของซากรถยนต์แล้วก็ตาม แต่ตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 บัญญัติว่า “อันจำนองยอมระงับสิ้นไป

- (1) เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดมิใช่เหตุอายุความ
- (2) เมื่อปลดจำนองให้แก่ผู้จำนองด้วยหนังสือเป็นสำคัญ
- (3) เมื่อผู้จำนองหลุดพ้น
- (4) เมื่อถอนจำนอง
- (5) เมื่อขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนองตามคำสั่งศาลอันเนื่องมาแต่การบังคับ

จำนองหรือถอนจำนอง หรือเมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามมาตรา 729/1

(6) เมื่อเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองนั้นหลุด”

ตามหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 744 ดังกล่าวเห็นได้ว่ารถยนต์ซึ่งจำนองเป็นประกันหนี้ได้เกิดอุบัติเหตุจนไม่สามารถซ่อมแซมได้อีกต่อไปหรือเป็นซากทรัพย์สินแล้วก็ไม่เป็นเหตุให้การจำนองเป็นอันระงับสิ้นไปตามกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น เจ้าหนี้ผู้รับจำนองย่อมต้องใช้สิทธิในการบังคับจำนองเอาที่รถยนต์ดังกล่าวตามกฎหมาย ซึ่งเมื่อรถยนต์นั้นได้โอนกรรมสิทธิ์ไปยังผู้รับประกันภัยตามข้อกำหนดในสัญญาประกันภัยแล้ว หากไม่มีชั้นตอนที่ชัดเจนของการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ว่าต้องมีกระบวนการหรือวิธีการอย่างไร ย่อมทำให้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองไม่ทราบถึงการโอนไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ดังกล่าวได้ และอาจไม่ทราบถึงเหตุที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ที่เป็นหลักประกันนั้น จึงเป็นการยากต่อการติดตามเพื่อบังคับหลักประกันตามกฎหมาย เพราะการเอาประกันภัยรถยนต์ปกติจะทำได้เพื่อคุ้มครองกันปีต่อปี โดยแตกต่างกับการเอาประกันภัยในอสังหาริมทรัพย์จะทำเพื่อคุ้มครองเป็นระยะยาว หรืออาจครบกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้ทำให้เจ้าหนี้ทราบถึงบุคคลผู้รับประกันภัยโดยชัดเจน ในส่วนสิทธิของผู้รับประกันภัยรถยนต์หากไม่มีเอกสารแสดงถึงสิทธิของเจ้าหนี้รายอื่น เช่น เจ้าหนี้จำนองรถยนต์ นั้นผู้รับประกันภัยก็ย่อมที่จะไม่ทราบถึงสิทธิของผู้รับจำนองตามกฎหมาย ทำให้ผู้รับประกันภัยอาจมีการจำหน่ายจ่ายโอนซากของรถยนต์ที่จำนองนั้นให้แก่บุคคลภายนอกไปได้ อาจก่อให้เกิดปัญหาเมื่อผู้รับจำนองจะทำการฟ้องร้องบังคับจำนองตามกฎหมาย รวมถึงในกรณีที่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เอาประกันภัยดังกล่าวให้แก่บุคคลภายนอกและบุคคลภายนอกได้รับโอนโดยสุจริตก็อาจได้รับความเสียหายได้เช่นกันเนื่องจากการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ซึ่งจำนองนั้นจะทำให้การจำนองต้องติดกับตัวทรัพย์สินไปด้วย การที่บุคคลภายนอกไม่ทราบถึงการจำนองเป็นประกันหนี้ดังกล่าวว่ามีอยู่โดยสุจริตก็ไม่ใช่เหตุให้ได้รับความคุ้มครองแต่อย่างใดและไม่สามารถยกเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ผู้รับจำนองได้ ผลอาจทำให้บุคคลภายนอกได้รับความเสียหายจากการต้องซื้อทรัพย์สินในราคาที่สูงขึ้นเพราะต้องรับภาระจำนองที่ติดมาด้วย

4.5 ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้เช่ารถยนต์ภายหลังจากการบังคับจำนองรถยนต์

ในกรณีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีเงื่อนไขซึ่งปรากฏว่ามีอยู่ก่อนการจำนองย่อมมีผลให้การจำนองนั้นต้องจำนองภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 706 สืบเนื่องจากตามกฎหมายไม่ต้องการให้การจำนองมีผลเป็นการลบล้างสิทธิที่มีขึ้นอยู่ก่อนการจำนอง เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายหรือทำให้สิทธิของบุคคลภายนอกที่มีอยู่ก่อนการจำนองนั้นต้องเสียไป ซึ่งเงื่อนไขที่ว่านี้ต้องเป็นเงื่อนไขที่ลิดรอนกรรมสิทธิ์ เช่น สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน

สิทธิเหนือพื้นดิน ภาวะจำยอม ขายฝาก เป็นต้น และยังสามารถถือได้ว่าการจำนองเป็นเงื่อนไขในกรรมสิทธิ์อย่างหนึ่ง เพราะวาทรัพย์ที่จดทะเบียนจำนองแล้วหากเจ้าของทรัพย์นำไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้อีก เจ้าหนี้ผู้รับจำนองรายหลังก็ต้องรับสิทธิจำนองของเจ้าหนี้ผู้รับจำนองรายแรกด้วยเช่นกัน ส่วนเรื่องการเช่านั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 569 กำหนดไว้ว่าสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่ระงับไปเพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า และกำหนดให้ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อผู้เช่านั้นด้วย แต่การเช่าดังกล่าวจะต้องเป็นการเช่าที่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในกฎหมายด้วย กล่าวคือ ต้องปฏิบัติตาม มาตรา 538 กล่าวคือ การเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใด ลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ถ้าเช่ามีกำหนดกว่า 3 ปีขึ้นไป หรือกำหนดตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าหากมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียง 3 ปี ส่วนเรื่องการเช่าอสังหาริมทรัพย์รวมถึงรถยนต์ไม่มีบทบัญญัติเรื่องการเช่าไว้ดังเช่นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าว จึงต้องปฏิบัติตามหลักทั่วไปว่าด้วยการเช่าทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งสิทธิของผู้เช่าอาจไม่ได้รับความคุ้มครองดังเช่นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ หากต้องมีการบังคับจำนองตามกฎหมาย

รถยนต์นั้นนอกจากผู้เป็นเจ้าของจะได้ซื้อมาใช้ประโยชน์ส่วนตัวแล้ว รถยนต์ยังเป็นทรัพย์สินหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้เพิ่มขึ้นได้ด้วยการนำออกให้เช่า อันเป็นการใช้สิทธิในฐานะเจ้าของทรัพย์ซึ่งสามารถทำได้ แม้จะได้มีการนำทรัพย์สินนั้นไปจำนองเป็นประกันหนี้ก็ตาม เช่น การให้เช่ารถยนต์เช่าส่วนบุคคล รถยนต์สาธารณะ รถพ่วง รถบดถนน หรือรถแทรกเตอร์ เป็นต้น ซึ่งการเช่ารถยนต์ดังกล่าว มีทั้งการเช่าแบบรายวัน และการเช่าในระยะยาวแบบรายเดือน หรือรายปี ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งานของผู้เช่าซึ่งการเช่ารถยนต์ดังกล่าว การเช่าสามารถทำเป็นสัญญาเช่าแบบทั่วไป นอกจากนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากปรากฏว่ามีการนำรถยนต์ที่มีสิทธิการเช่าติดอยู่ไปจำนองเป็นประกันหนี้ต่อเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ก็จำเป็นต้องรับรู้ถึงสิทธิในการเช่าดังกล่าวนั้นด้วย แต่เนื่องจากการเช่ารถยนต์ทำได้ในรูปแบบของสัญญาเช่าทรัพย์โดยทั่วไป ไม่มีกฎหมายใดบังคับว่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนการเช่าย่อมทำให้การตรวจสอบสิทธิการเช่ารถยนต์ของผู้เช่าเป็นไปได้ค่อนข้างลำบากและสิทธิการเช่าในประเภทที่กฎหมายจะรับรองได้นั้นจะต้องเป็นสิทธิการเช่าที่ได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วด้วย ดังเช่นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 538 ในกรณีของรถยนต์หากปรากฏว่าภายหลังได้มีการนำรถยนต์ไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ต่อเจ้าหนี้

แล้ว รถยนต์ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้จำนอง ผู้จำนองย่อมมีสิทธิที่จะนำรถยนต์ซึ่งเป็นทรัพย์สินของตนออกให้บุคคลอื่นเช่าได้ ซึ่งผู้เช่าอาจจะไม่ทราบถึงการจำนองที่มีอยู่ได้ หากการเช่าดังกล่าวเป็นการเช่าทรัพย์สินเพื่อใช้ประโยชน์ในระยะยาวและอาจจะเป็นการเช่ารถยนต์ที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น รถแทรกเตอร์ รถบดถนน ที่นำไปใช้ในกิจการที่มีมูลค่าสูง หากต่อมาในภายหลังเจ้าหนี้ประสงค์ที่จะบังคับจำนองรถยนต์ดังกล่าว ผู้เช่ารถยนต์ย่อมไม่อาจยกสิทธิการเช่าขึ้นเป็นข้อต่อสู้ผู้รับจำนองได้ ซึ่งเป็นข้อเสียเปรียบของผู้เช่าที่ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าว โดยผู้เช่าอาจได้รับความเสียหายจากการบังคับจำนองทรัพย์สินที่เช่า โดยอาจไม่สามารถยกสิทธิเกี่ยวกับการเช่าเป็นข้อโต้แย้งการบังคับจำนองกับผู้รับจำนองได้ ในกรณีหากการเช่านั้นผู้รับจำนองได้ทราบข้อเท็จจริงเรื่องการเช่า หรือรู้เห็นด้วย จึงน่าจะให้การเช่ามีผลในทางกฎหมายโดยอาจให้สิทธิผู้เช่าสามารถใช้รถยนต์ที่จำนองนั้นได้ต่อไป แต่อาจกำหนดเรื่องค่าเช่าซึ่งต้องชำระนั้นให้ผู้เช่าชำระแก่ผู้รับจำนองเมื่อได้มีการบอกกล่าวบังคับจำนองตามกฎหมาย สำหรับการบังคับจำนองตามหลักกฎหมายของอเมริกาใน UCC Article 9 ก็ได้มีการกำหนดหลักการบังคับหลักประกันโดยให้เจ้าหนี้สามารถบังคับหลักประกันได้หลายวิธี เช่น การเข้าควบคุมทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันทันที การบังคับหลักประกันโดยการขายทอดตลาด หรือการนำหลักประกันออกให้เช่าและนำค่าเช่านั้นมาชำระหนี้ที่มีประกันนั้นได้ ส่วนตามหลักกฎหมายอังกฤษก็ให้สิทธิเจ้าหนี้เข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้เพื่อเก็บรายได้ของกิจการ ซึ่งการครอบครองดังกล่าวเจ้าหนี้จะเข้าครอบครองเอง หรือเป็นการครอบครองโดย Receiver ก็ได้ แต่ปัญหาของการเข้าครอบครองเก็บดอกผลโดยนิตินัยดังกล่าวก็คือการทราบถึงการเช่า ตัวผู้เช่าและอัตราค่าเช่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้น จึงอาจจำเป็นต้องกำหนดหน้าที่ให้ผู้จำนองต้องแจ้งเกี่ยวกับการเช่าดังกล่าวให้ผู้รับจำนองทราบด้วย